

iRek o falach Elliotta

Część 4: BTC Case Study

CZ.4

wydanie 2

poprawione
i uzupełnione

elliottwave.pl

© 2026 Ireneusz Szumiło

Wszelkie prawa zastrzeżone

Niniejsza książka cyfrowa, zarówno w całości jak i w części, nie może być używana lub powielana w jakiegokolwiek formie ani w jakikolwiek sposób bez pisemnej zgody wydawcy i/lub właściciela praw autorskich.

Projekt książki, zdjęcia, wydanie i dystrybucja – Activus.

Wykresy sporządzono przy pomocy platformy analitycznej TradingView.

Wydanie drugie (poprawione i uzupełnione), Wrocław 2026

ISBN 978-83-964182-7-2

9 788396 418272

Spis treści

0.	Wprowadzenie do Części 4	6
0.1.	Miejsce Części 4 w całej serii „iRek o falach Elliotta”	6
0.2.	Od Planu Tradingowego do BTC Case Study	8
0.3.	Dlaczego Bitcoin jako studium przypadku	10
0.4.	Dwie role, dwa tempa	12
0.5.	Czego nauczysz się w Części 4	14
1.	Schemat Planu Tradingowego	16
2.	Procedura Tradingu	17
3.	Dziennik Tradera	24
3.1.	Wprowadzenie – Dziennik Tradera jako zapis procesu	24
3.2.	Arkusze prowadzenia pozycji – liczbowy rdzeń Dziennika	30
3.3.	Jedna ważna decyzja - jeden ślad w Dzienniku	40
3.4.	Komentarz, emocje, procedura – 3 krótkie kontrole decyzji	46
3.5.	Dziennik Inwestora a Dziennik Tradera	53
3.6.	Jak czytać BTC Case Study przez pryzmat Dziennika Tradera	58
3.7.	Minimalny schemat wpisu i podsumowanie	63
4.	BTC Case Study	68
4.1.	Wprowadzenie	68
4.2.	Przygotowanie tradingu	72
4.2.1.	Analiza początkowa 29.04.2019	72
4.2.2.	Propozycje oznaczeń fal	79
4.2.3.	Weryfikacja oznaczeń fal	83
4.2.4.	Wybór oznaczenia fal Elliotta	89
4.2.5.	Próba charakterystyki rynku BTC (29.04.2019)	94
4.2.6.	Analiza szczegółowa	98
4.2.7.	Cykl Elliotta, Strefa zysku, Punkt krytyczny	106
4.2.8.	Podsumowanie analizy początkowej	109

4.3.	Stworzenie planów tradingu wg teorii Elliotta	111
4.3.1.	Scenariusz A	112
4.3.2.	Scenariusz B	113
4.3.3.	Scenariusz C	114
4.4.	Oszacowanie wielkości pozycji handlowej	117
4.4.1.	Odmienne podejścia do szacowania wielkości pozycji	117
4.4.2.	Szacowanie pozycji handlowej - przykłady	118
4.4.3.	Próba oszacowania pozycji przez Inwestora (29.04.2019)	120
4.5.	Monitorowanie akcji cenowej	122
4.5.1.	Analiza z dnia: 16.09.2019r.	123
4.5.2.	Analiza z dnia: 05.03.2020r.	126
4.5.3.	Analiza z dnia: 16.03.2020r.	135
4.6.	Wejście w pozycję handlową	144
4.6.1.	Wejście w Pozycję #1 - 16.03.2020	144
4.6.2.	Zabezpieczenie Pozycji #1 – 23.03.2020	147
4.6.3.	Wejście w Pozycję #2 - 21.10.2020	149
4.6.4.	Oszacowanie zasięgu fali Głównej ⑤	163
4.7.	Zarządzanie pozycją według teorii Elliotta	174
4.7.1.	Analiza z dnia: 21.10.2020r.	179
4.7.2.	Analiza z dnia: 30.11.2020r.	183
4.7.3.	Analiza z dnia: 22.12.2020r.	186
4.7.4.	Analiza z dnia: 04.01.2021r.	193
4.7.5.	Analiza z dnia: 09.01.2021r.	199
4.7.6.	Analiza z dnia: 29.01.2021r.	204
4.7.7.	Analiza z dnia: 07.02.2021r.	209
4.7.8.	Analiza z dnia: 14.03.2021r.	217
4.7.9.	Analiza z dnia: 21.03.2021r.	224
4.7.10.	Analiza z dnia: 26.03.2021r.	226

4.8.	Zamknięcie pozycji handlowej.....	229
4.8.1.	Analiza z dnia: 12.04.2021 r.	230
4.8.2.	Analiza z dnia: 15.05.2021 r.	236
4.9.	Analiza wyników	238
4.10.	Aktualizacja Dziennika Tradera	246
5.	Zakończenie – od teorii do własnej praktyki.....	249
6.	Spis Wykresów.....	255
7.	Spis Tabel	261
8.	Spis Rysunków.....	263
9.	Bibliografia	264
10.	Słowniczek Pojęć	265

*Cześć, to znowu ja – Eliot.
Znamy już struktury falowe,
potrafimy je oznaczać i wiemy, jak
budować z nich Plan Tradingowy.
Teraz czas sprawdzić to w
praktyce.*

0. Wprowadzenie do Części 4

0.1. Miejsce Części 4 w całej serii „iRek o falach Elliotta”

Część 4 zaczyna się w miejscu, w którym teoria, prognozowanie i plan tradingowy powinny zostać sprawdzone w praktyce.

W Części 1 poznałeś podstawowe pojęcia teorii fal Elliotta: strukturę rynku, fale napędzające i korygujące, stopnie fal, reguły, wskazówki oraz sposób myślenia o rynku jako o zapisie psychologii tłumu. Celem tego etapu było zbudowanie solidnego języka falowego.

W Części 2 przeszedłeś na realne wykresy. Uczyłeś się oznaczania fal, pracy z różnymi interwałami, mierzeń Fibonacciego, kanałów, wskaźników, dywergencji, statystyki fal oraz weryfikowania scenariuszy. Tam teoria zaczęła spotykać się z praktycznym wykresem.

W Części 3 zrobiłeś kolejny krok: od analizy do strategii tradingowej. Pojawiły się pytania o selekcję rynku, ryzyko, wielkość pozycji, relację zysku do ryzyka, setupy, wejścia, Stop-Lossy, Take-Profity, scenariusze alternatywne i Plan Tradingowy. Celem było pokazanie, że sama prognoza nie jest jeszcze transakcją.

Część 4 ma inne zadanie.

Tutaj nie zaczynamy od pytania:

„jak oznaczyć ten wykres?”

Nie zaczynamy też od pytania:

„jaki setup można rozegrać?”

Zakładamy, że czytelnik zna już podstawy teorii, potrafi przygotować scenariusz falowy i rozumie logikę Planu Tradingowego.

Teraz pytamy:

„jak cały ten proces wygląda w praktyce, na realnym rynku, gdy trzeba podejmować kolejne decyzje?”

Właśnie dlatego Część 4 jest studium przypadku.

Na przykładzie rynku Bitcoina przejdziemy przez pełny proces pracy inwestora i tradera: od dużego scenariusza falowego, przez przygotowanie planu, wejście w pozycję, prowadzenie pozycji, zmianę Stop-Lossa, częściową realizację zysku, zamknięcie transakcji, aż po końcową ocenę wyniku i aktualizację Dziennika Tradera.

Część 4 nie ma więc być kolejnym rozdziałem teorii.

Ma pokazać, jak wcześniejsze części serii działają razem:

Część 1 uczy rozpoznawać struktury.

Część 2 uczy oznaczać i prognozować na realnym wykresie.

Część 3 uczy budować strategię i Plan Tradingowy.

Część 4 pokazuje, jak przeprowadzić cały proces na konkretnym rynku.

W tej części najważniejsze nie będzie więc samo pytanie, czy analiza okazała się trafna.

Ważniejsze będzie pytanie:

czy proces został dobrze przygotowany, wykonany, zapisany i oceniony?

Dlatego obok analizy falowej pojawią się tu również: Plan Tradingowy, Procedura Tradingu, Dziennik Tradera, arkusz prowadzenia pozycji, komentarze decyzyjne, zapis emocji oraz ocena zgodności decyzji z procedurą.

Dopiero takie połączenie pokazuje pełny obraz pracy tradera.

Nie tylko to, co rynek zrobił.

Ale także to, co zrobił trader, dlaczego to zrobił i czy działał zgodnie z przygotowanym planem.

0.2. Od Planu Tradingowego do BTC Case Study

Część 3 zakończyła się uporządkowaniem procesu tradingowego.

Pokazaliśmy tam, że sama analiza rynku nie wystarcza. Scenariusz falowy może być ciekawy, logiczny i dobrze uzasadniony, ale dopóki nie zostanie połączony z poziomem wejścia, Stop-Lossem, wielkością pozycji, relacją zysku do ryzyka, Take-Profitem, scenariuszem alternatywnym i zasadami prowadzenia pozycji, nie jest jeszcze transakcją.

Dlatego w Części 3 zbudowaliśmy Plan Tradingowy.

Plan Tradingowy miał odpowiedzieć na kilka praktycznych pytań:

- jaki scenariusz chcę rozegrać,
- gdzie ten scenariusz zostaje odwołany,
- kiedy wolno wejść w pozycję,
- gdzie ustawić Stop-Loss,
- jaką wielkość pozycji można otworzyć,
- jakie jest ryzyko,
- gdzie znajdują się poziomy realizacji zysku,
- co zrobić, jeżeli rynek zacznie realizować scenariusz alternatywny,
- jak prowadzić pozycję,
- kiedy ją zamknąć,
- jak ocenić wynik po zakończeniu transakcji.

To był etap przygotowania.

Część 4 pokazuje, co dzieje się dalej.

W praktyce rynek nie realizuje planu w idealny, książkowy sposób. Cena porusza się świeca po świecy. Pojawiają się korekty, fałszywe sygnały, zmiany dynamiki, informacje z rynku, emocje, wątpliwości i presja wyniku. Scenariusz główny może się rozwijać, ale jego lokalne oznaczenia mogą wymagać aktualizacji. Pozycja może być zyskowna, ale nadal trudna psychologicznie. Stop-Loss może zabezpieczać kapitał, ale jednocześnie grozić wyrzuceniem z pozycji przez zwykły szum rynkowy.

Właśnie dlatego potrzebne jest Case Study.

BTC Case Study pokazuje nie tylko to, jak można było oznaczyć rynek Bitcoina. Pokazuje przede wszystkim, jak przygotowany plan zamienia się w serię konkretnych decyzji.

W tej części będziemy więc patrzeć na proces w kolejności praktycznej:

analiza → **scenariusz** → **plan** → **wejście** → **prowadzenie pozycji** → **aktualizacja ryzyka** → **realizacja zysku** → **zamknięcie** → **wynik** → **wnioski**.

To ważne, ponieważ transakcja nie jest jednym zdarzeniem.

Nie polega tylko na tym, że trader kupuje i sprzedaje.

Transakcja jest ciągiem decyzji podejmowanych w zmieniających się warunkach rynku. Każda z tych decyzji powinna mieć swoje uzasadnienie, swoje liczby i swój ślad w Dzienniku Tradera.

Dlatego w Części 4 szczególnie ważne będą trzy narzędzia:

Plan Tradingowy — bo pokazuje, co miało zostać zrobione,

Procedura Tradingu — bo pozwala ocenić, czy decyzje były wykonywane zgodnie z planem,

Dziennik Tradera — bo zapisuje, co naprawdę zostało zrobione i dlaczego.

BTC Case Study będzie więc praktycznym testem całej wcześniejszej pracy.

Nie chodzi tylko o to, czy Bitcoin wzrósł zgodnie z prognozą.

Chodzi o to, czy w realnych warunkach można było przeprowadzić cały proces: przygotować scenariusz, policzyć ryzyko, wejść w pozycję, zabezpieczać wynik, reagować na zmiany rynku, panować nad emocjami i na końcu uczciwie ocenić decyzje.

To właśnie odróżnia zwykłą analizę wykresu od praktyki tradingowej.

0.3. Dlaczego Bitcoin jako studium przypadku

Do praktycznego studium przypadku wybrałem rynek Bitcoina.

Nie dlatego, że Bitcoin jest rynkiem łatwym.

Wręcz przeciwnie — jest rynkiem zmiennym, emocjonalnym i wymagającym. Potrafi wykonywać gwałtowne ruchy, głębokie korekty, dynamiczne wybicia i długie okresy niepewności. Właśnie dlatego dobrze nadaje się do pokazania pełnego procesu tradingowego.

Na takim rynku nie wystarczy powiedzieć:

„mam scenariusz wzrostowy”

albo:

„Bitcoin powinien rosnąć”.

Trzeba jeszcze wiedzieć:

- gdzie scenariusz przestaje obowiązywać,
- jak szeroki powinien być Stop-Loss,
- jaką wielkość pozycji można zaakceptować,
- kiedy zabezpieczać wynik,
- kiedy realizować zysk,
- kiedy nie robić nic,
- kiedy zmienić lokalne oznaczenie fal,
- kiedy uznać, że ryzyko dalszego trzymania pozycji jest zbyt duże.

Bitcoin jest dobrym przykładem także dlatego, że wyraźnie pokazuje psychologię tłumu. Na tym rynku dobrze widać fazy euforii, paniki, zwątpienia, gwałtownego powrotu popytu, przesadnego optymizmu i nagłego strachu. Te emocje nie są dodatkiem do analizy. Są częścią rynku.

Dla teorii fal Elliotta ma to duże znaczenie.

Jeżeli cena jest zapisem zbiorowych zachowań uczestników rynku, to Bitcoin jest jednym z tych rynków, na których ten zapis bywa bardzo wyraźny. Impulsy, korekty, wydłużenia, Trójkąty, gwałtowne wybicia i końcowe fazy trendu często pojawiają się tu w sposób dynamiczny i czytelny, choć nie zawsze łatwy do rozegrania.

Ważna jest też dostępność danych.

Bitcoin ma już wystarczająco długą historię notowań, aby analizować większe cykle, porównywać impulsy i korekty, sprawdzać relacje Fibonacciego oraz obserwować powtarzające się fazy rynku. Jednocześnie jest rynkiem relatywnie młodym, dzięki czemu cała jego historia może być objęta analizą w sposób bardziej zwarty niż na wielu tradycyjnych rynkach finansowych.

W tej książce Bitcoin nie jest jednak traktowany jako obietnica zysku ani rekomendacja inwestycyjna.

Jest materiałem dydaktycznym.

Interesuje nas nie tylko to, że cena BTC wzrosła. Interesuje nas przede wszystkim to, jak można było przygotować scenariusz, jak policzyć ryzyko, jak dobrać wielkość pozycji, jak prowadzić pozycję, jak reagować na korekty, jak zabezpieczać wynik i jak na końcu ocenić cały proces.

Dlatego BTC Case Study będzie pokazane z dwóch perspektyw:

inwestora, który chce wykorzystać większy ruch rynku,
oraz

tradera, który rozgrywa konkretny setup i zarządza pozycją bardziej taktycznie.

To rozróżnienie będzie ważne w całej dalszej części książki.

Pozycja #1 będzie miała charakter inwestycyjny i strategiczny.

Pozycja #2 będzie miała charakter tradingowy i taktyczny.

Obie pozycje dotyczą tego samego rynku, ale wynikają z innej logiki decyzji. Dzięki temu Bitcoin pozwala pokazać nie tylko analizę falową, ale także różnicę między inwestowaniem a tradingiem, między scenariuszem a setupem, między cierpliwością a biernością oraz między wynikiem finansowym a jakością procesu.

Właśnie dlatego Bitcoin jest dobrym rynkiem do Części 4.

Nie dlatego, że jest prosty. Dlatego, że dobrze pokazuje, jak teoria, plan, ryzyko, emocje, procedura i Dziennik Tradera spotykają się w praktyce.

0.4. Dwie role, dwa tempa

BTC Case Study będzie prowadzone z dwóch perspektyw: inwestora i tradera.

To ważne rozróżnienie, ponieważ ta sama analiza rynku może prowadzić do różnych decyzji w zależności od tego, jaką rolę przyjmujemy.

Inwestor patrzy szerzej. Interesuje go większy cykl rynku, duży scenariusz falowy, strategiczne miejsce wejścia i możliwość uczestniczenia w dłuższym ruchu. Jego decyzje są rzadsze, horyzont czasowy dłuższy, a główne pytanie brzmi:

„czy ten rynek znajduje się w miejscu, które uzasadnia zbudowanie pozycji na większy ruch?”

Trader działa bardziej taktycznie. Nie musi rozegrać całego trendu. Szuka konkretnego setupu, punktu wejścia, Stop-Lossa, poziomów Take-Profit, relacji zysku do ryzyka i jasnych zasad prowadzenia pozycji. Jego główne pytanie brzmi:

„czy tutaj mam konkretną okazję handlową z kontrolowanym ryzykiem?”

Obie perspektywy mogą być poprawne.

Problem zaczyna się dopiero wtedy, gdy inwestor i trader mieszają swoje role w trakcie jednej decyzji.

Jeżeli ktoś otwiera pozycję jak trader, na podstawie konkretnego setupu, ale po odwołaniu setupu zaczyna tłumaczyć sobie, że „długoterminowo rynek i tak jest dobry”, to przestaje działać według planu. Mała strata tradingowa może wtedy zamienić się w dużą stratę portfela.

Jeżeli ktoś otwiera pozycję inwestycyjną, bo chce uczestniczyć w większym ruchu rynku, ale później reaguje na każdą lokalną korektę jak krótkoterminowy trader, również łamie własną logikę działania. Może zamknąć pozycję zbyt wcześnie tylko dlatego, że nie wytrzymał zwykłej zmienności rynku.

Dlatego w BTC Case Study od początku rozdzielimy dwie pozycje:

Pozycja #1 będzie miała charakter inwestycyjny i strategiczny. Jej celem będzie udział w większym ruchu rynku Bitcoina po dużej korekcie. W tej pozycji ważne będą: szerszy kontekst, większy horyzont czasowy, alokacja portfela, poziom odwołania scenariusza i cierpliwe prowadzenie pozycji.

Pozycja #2 będzie miała charakter tradingowy i taktyczny. Jej celem będzie rozegranie konkretnego setupu po zakończeniu Trójkąta. W tej pozycji ważne będą: precyzyjne wejście, techniczny Stop-Loss, wyliczenie wielkości pozycji, relacja R:R, poziomy Take-Profit i szybsze zarządzanie wynikiem.

To rozróżnienie nie jest formalnością.

Od przyjętej roli zależy sposób liczenia ryzyka, wielkość pozycji, częstotliwość monitoringu, reakcja na korekty, sposób przesuwania Stop-Lossa i moment realizacji zysku.

Inwestor i trader mogą korzystać z tej samej teorii fal Elliotta, tych samych poziomów Fibonacciego i tego samego wykresu BTC. Ale nie muszą podejmować takich samych decyzji.

Dlatego przed każdą pozycją trzeba zadać proste pytanie:

czy tę decyzję podejmuję jako inwestor, czy jako trader?

W dalszej części książki będziemy wracać do tego pytania wielokrotnie.

Dzięki temu BTC Case Study pokaże nie tylko przebieg rynku, ale także różnicę między dwiema logikami działania: spokojnym budowaniem i prowadzeniem pozycji inwestycyjnej oraz taktycznym rozegranie konkretnego setupu tradingowego.

0.5. Czego nauczysz się w Części 4

W Części 4 zobaczysz, jak teoria fal Elliotta, narzędzia prognozowania, strategia tradingowa, Plan Tradingowy, Procedura Tradingu i Dziennik Tradera łączą się w jednym praktycznym procesie.

Nie będziemy już omawiać osobno reguł Impulsu, Zygzaka, Płaskiej czy Trójkąta. Nie będziemy też od początku tłumaczyć, czym jest Stop-Loss, Take-Profit, R:R albo wielkość pozycji.

Te elementy zostały przygotowane wcześniej.

Teraz chodzi o coś innego:

jak użyć ich razem na realnym rynku.

Po przerobieniu tej części powinieneś umieć:

- czytać studium przypadku nie tylko jako analizę wykresu, ale jako zapis całego procesu decyzyjnego,
- odróżniać scenariusz falowy od gotowej decyzji tradingowej,
- rozumieć, dlaczego jedna pozycja może mieć charakter inwestycyjny, a druga tradingowy,
- sprawdzać, czy wejście w pozycję wynikało z planu, setupu i poziomu odwołania scenariusza,
- liczyć ryzyko pozycji na podstawie ceny wejścia, Stop-Lossa i wielkości pozycji,
- rozumieć różnicę między ryzykiem na jedną jednostkę, ryzykiem monetarnym i ryzykiem portfela,
- oceniać, czy poziomy Take-Profit wynikają z rynku, a nie z życzeniowego oczekiwania zysku,
- obserwować, jak przesunięcie Stop-Lossa zmienia ryzyko pozycji,
- rozumieć, kiedy brak działania jest świadomą decyzją, a kiedy tylko biernością,
- odróżniać zmianę planu wynikającą z rynku od zmiany decyzji wynikającej z emocji,
- zapisywać ważne decyzje w Dzienniku Tradera,
- oceniać zgodność decyzji z Procedurą Tradingu,

- oddzielać błąd analizy od błędu wykonania,
- wyciągać wnioski po zakończeniu pozycji.

Najważniejsza lekcja Części 4 nie polega na tym, że w omawianym przykładzie Bitcoin wykonał duży ruch wzrostowy.

To był wynik rynku.

Dla tradera ważniejsze jest pytanie:

czy ten ruch można było rozegrać w sposób przygotowany, policzony i możliwy do późniejszej oceny?

Dlatego będziemy patrzeć nie tylko na wykres, ale także na liczby i decyzje.

Na wykresie zobaczysz scenariusze, struktury falowe, poziomy odwołania, Trójkąt, wybicie, potencjalną Diagonalną Końcową i miejsca realizacji zysku.

W arkuszu zobaczysz cenę wejścia, Stop-Loss, wielkość pozycji, ryzyko, zysk zabezpieczony, potencjalny zysk do Take-Profitu i wynik zamkniętych części pozycji.

W komentarzach decyzyjnych zobaczysz, dlaczego dana decyzja została podjęta.

W zapisie emocji zobaczysz, że nawet dobra pozycja może być psychologicznie trudna.

W kontroli Procedury zobaczysz, czy decyzja była zgodna z planem, częściowo zgodna, czy wymaga krytycznej oceny.

Właśnie to jest celem tej części książki.

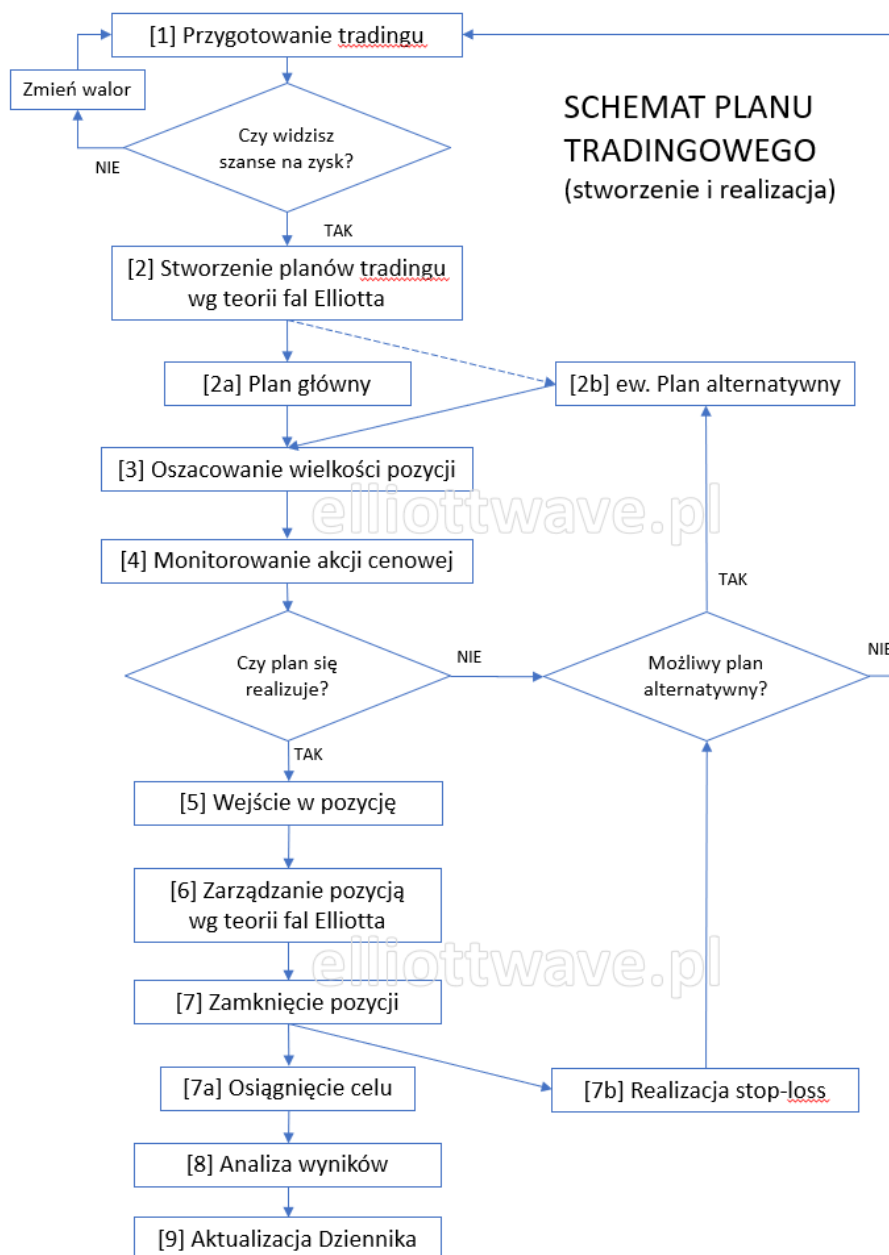
Nie tylko pokazać, że analiza falowa może pomóc w rozumieniu rynku.

Ale pokazać, jak z analizy przejść do planu, z planu do decyzji, z decyzji do prowadzenia pozycji, a z zakończonej pozycji do wniosków.

1. Schemat Planu Tradingowego

Schemat Planu Tradingowego - który jest kręgosłupem dla wszystkich moich działań w tej książce - omówiłem już szczegółowo w Części 3, rozdział 4. Tutaj chcę go tylko na chwilę przywołać, ponieważ cała struktura tej publikacji jest jego wiernym odzwierciedleniem.

Krok po kroku przechodzę przez wszystkie jego etapy – od przygotowania i analizy, przez wejście w pozycję, aż po jej zamknięcie i ocenę wyników. Traktuj ten schemat jako mapę. Wszystkie kolejne rozdziały to po prostu zapis podróży, którą odbyłem, konsekwentnie się nią posługując.

Rysunek 1.1 – Schemat stworzenia i realizacji Planu Tradingowego.

3. Dziennik Tradera

3.1. Wprowadzenie – Dziennik Tradera jako zapis procesu

W poprzednich częściach serii stopniowo budowaliśmy warsztat pracy z falami Elliotta. Najpierw uczyliśmy się rozpoznawać struktury falowe, później mierzyć je, prognozować i oznaczać na realnym wykresie, a następnie zamieniać scenariusz falowy w Plan Tradingowy.

Teraz przechodzimy do praktyki, czyli do pytania:

jak ten cały proces zapisać, kontrolować i później uczciwie ocenić?

Do tego służy Dziennik Tradera.

W tej książce nie traktuję Dziennika Tradera jak pamiętnika. Nie chodzi o to, żeby po zakończeniu dnia pisać długie refleksje o rynku, emocjach i własnych przemyśleniach. Taki zapis może być ciekawy, ale często jest trudny do późniejszej analizy. Łatwo też zamienia się w opowieść dopasowaną do wyniku, który już znamy.

Pamiętnik zapisuje, co trader przeżył.

Dziennik Tradera zapisuje, co trader zrobił, dlaczego to zrobił, jakie liczby temu towarzyszyły, jakie emocje były obecne i czy decyzja była zgodna z przyjętą procedurą.

To zasadnicza różnica.

Nie interesuje mnie więc dziennik jako zbiór luźnych wspomnień po transakcji. Interesuje mnie Dziennik jako narzędzie pracy. Ma on pomagać prowadzić pozycję, liczyć ryzyko, aktualizować Stop-Loss, sprawdzać relację zysku do ryzyka, zapisywać powody decyzji, obserwować emocje i kontrolować zgodność działania z Procedurą Tradingu.

Innymi słowy, Dziennik Tradera nie służy tylko do zapisania wyniku transakcji. Służy do zapisania procesu, który do tego wyniku doprowadził.

To bardzo ważne, ponieważ sam wynik finansowy może być mylący.

Można zarobić pieniądze po złej decyzji. Można też stracić pieniądze po decyzji wykonanej poprawnie. Rynek nie zawsze od razu nagradza dobre działanie i nie zawsze od razu karze błędy. Dlatego w tradingu nie wolno oceniać siebie wyłącznie po pojedynczym wyniku.

Dziennik Tradera ma pomóc odpowiedzieć na inne pytania:

- Czy miałem plan?
- Czy znałem scenariusz główny i alternatywny?
- Czy wiedziałem, gdzie scenariusz przestaje obowiązywać?
- Czy Stop-Loss był ustawiony logicznie?
- Czy wielkość pozycji była zgodna z akceptowanym ryzykiem?
- Czy decyzja wynikała z setupu, czy z emocji?
- Czy przesunięcie Stop-Lossa wynikało z planu, czy ze strachu?
- Czy zamknięcie pozycji było decyzją proceduralną, czy reakcją na chwilowe napięcie?
- Czy po zakończeniu transakcji wiem, co zrobiłem dobrze, a co muszę poprawić?

Dziennik Tradera jest więc praktycznym zapisem decyzji. Nie musi zawierać wszystkiego. Nie trzeba zapisywać każdej świecy, każdego wahania ceny i każdej myśli. Trzeba zapisywać to, co będzie potrzebne do późniejszej oceny transakcji.

Najprostsza zasada brzmi:

nie każda zmiana ceny wymaga wpisu, ale każda ważna decyzja powinna zostawić ślad.

Czasem tym śladem będzie nowa kolumna w arkuszu. Czasem krótki komentarz decyzyjny. Czasem zapis emocji. Czasem ocena zgodności z Procedurą Tradingu. Przy najważniejszych decyzjach warto zapisać wszystkie te elementy razem.

W tej książce Dziennik Tradera opieram na czterech warstwach.

Warstwa	Pytanie kontrolne	Przykład zapisu
Arkusze prowadzenia pozycji	Jakie są liczby?	wejście, SL, TP, wielkość pozycji, ryzyko, wynik
Komentarz decyzyjny	Dlaczego podjąłem decyzję?	powód wejścia, przesunięcia SL, realizacji zysku albo braku działania
Ankieta emocji	W jakim stanie psychicznym podejmowałem decyzję?	strach, chciwość, niepewność, spokój, pewność siebie
Kontrola zgodności z Procedurą Tradingu	Czy działałem zgodnie z planem?	TAK / NIE / CZĘŚCIOWO + krótkie uzasadnienie

Tabela 3.1 – Cztery warstwy Dziennika Tradera

Arkusze pokazuje liczby.

Komentarz decyzyjny pokazuje powód decyzji.

Ankieta emocji pokazuje stan psychiczny tradera w chwili podejmowania lub aktualizowania decyzji.

Kontrola zgodności z Procedurą Tradingu pokazuje, czy decyzja była wykonaniem planu, czy odstępstwem od niego.

Dopiero połączenie tych czterech warstw daje zapis, który można później sensownie przeanalizować.

Sam arkusz pokazuje, co zmieniło się w pozycji, ale nie wyjaśnia, dlaczego trader podjął decyzję. Sam komentarz może wyjaśnić decyzję, ale bez liczb łatwo zmienia się w subiektywną opowieść. Sama ankieta emocji pokazuje stan psychiczny, ale bez arkusza i komentarza nie mówi, czy emocje rzeczywiście wpłynęły na decyzję. Sama kontrola procedury pokazuje jakość wykonania, ale bez wcześniejszych warstw nie daje pełnego kontekstu.

Dlatego potrzebne są wszystkie cztery warstwy, ale nie zawsze w tej samej objętości.

Przy wejściu w pozycję najważniejsze będą liczby: cena wejścia, Stop-Loss, Take-Profit, wielkość pozycji i ryzyko. Przy zmianie Stop-Lossa kluczowe będzie to, jak zmienia się ryzyko monetarne i zysk zabezpieczony. Przy silnej korekcie, gdy trader świadomie nie robi nic, najważniejszy może być krótki komentarz: dlaczego brak działania jest zgodny z planem. Przy emocjonalnie trudnej decyzji szczególnie ważna będzie ankieta emocji. Przy każdej decyzji, która wpływa na jakość wykonania planu, trzeba sprawdzić zgodność z Procedurą Tradingu.

W praktyce Dziennik Tradera powstaje na bieżąco.

Pierwszy wpis pojawia się przed wejściem w pozycję albo w momencie wejścia, gdy znamy scenariusz, poziom wejścia, Stop-Loss, targety, wielkość pozycji i ryzyko. Kolejne wpisy pojawiają się wtedy, gdy zmieniamy Stop-Loss, aktualizujemy Take-Profit, zabezpieczamy część zysku, realizujemy część pozycji, zmieniamy ocenę scenariusza albo świadomie decydujemy się nic nie robić mimo istotnego ruchu rynku. Ostatni wpis pojawia się po zamknięciu pozycji, gdy trzeba policzyć wynik i zapisać wnioski.

Taki Dziennik nie ma być biurokracją. Ma być prostym narzędziem kontroli.

Jego zadaniem jest oddzielenie trzech rzeczy, które początkujący traderzy często mieszają ze sobą:

- wyniku transakcji,
- jakości decyzji,
- jakości wykonania procedury.

Wynik mówi, ile zarobiłem albo straciłem.

Jakość decyzji mówi, czy decyzja była logiczna, przygotowana i uzasadniona.

Jakość wykonania procedury mówi, czy rzeczywiście zrealizowałem plan, czy tylko zareagowałem na emocje, szum rynku albo chwilową presję.

To rozróżnienie będzie szczególnie ważne w dalszej części książki, czyli w BTC Case Study.

Nie będziemy tam patrzeć na transakcję wyłącznie jak na historię kupna i sprzedaży Bitcoina. Będziemy czytać ją jako ciąg decyzji: analiza, scenariusz, plan, wejście, zmiana Stop-Lossa, utrzymanie pozycji mimo korekt, realizacja zysku, zamknięcie pozycji i końcowa ocena procesu.

W tym studium przypadku pojawią się też dwie różne perspektywy:

Pozycja #1 będzie miała charakter inwestycyjny i strategiczny. Będzie oceniana przez większy scenariusz, alokację kapitału, poziom odwołania i cierpliwość w prowadzeniu pozycji.

Pozycja #2 będzie miała charakter tradingowy i taktyczny. Będzie oceniana przez konkretny setup, precyzyjne wejście, Stop-Loss, Take-Profit, relację zysku do ryzyka i wykonanie planu.

To rozróżnienie jest ważne. Pozycji tradingowej nie należy po fakcie usprawiedliwiać jako inwestycji długoterminowej tylko dlatego, że trader nie chce zamknąć straty. Pozycji inwestycyjnej nie należy z kolei zamykać tylko dlatego, że pojawiło się krótkoterminowe cofnięcie ceny, które nie odwołuje większego scenariusza.

Dziennik Tradera pomaga pilnować tej granicy.

Pokazuje, czy dana decyzja była inwestycyjna, tradingowa, kontrolna czy emocjonalna. Pokazuje, jakie liczby jej towarzyszyły. Pokazuje, dlaczego została podjęta. Pokazuje, w jakim stanie psychicznym znajdował się trader. I wreszcie pokazuje, czy decyzja była zgodna z Procedurą Tradingu.

Dlatego w dalszej części tego rozdziału omówię kolejno:

- arkusz prowadzenia pozycji jako liczbowy rdzeń Dziennika,
- zasadę „jedna ważna decyzja = jeden ślad w Dzienniku”,
- komentarz, emocje i procedurę jako trzy krótkie kontrole decyzji,
- różnicę między Dziennikiem Inwestora a Dziennikiem Tradera,
- oraz sposób czytania BTC Case Study przez pryzmat Dziennika.

Najważniejsze jest jednak jedno:

Dziennik Tradera ma pomóc przejść od pytania „czy miałem rację?” do pytania „czy dobrze przeprowadziłem cały proces?”.

To właśnie taki Dziennik będziemy stosować w dalszej części książki.

Uwaga praktyczna:

W tej książce Dziennik Tradera prowadzony jest na przykładzie arkusza kalkulacyjnego przygotowanego dla konkretnego rynku: Bitcoin na rynku spot. Arkusz został dostosowany do tego przypadku, czyli do zakupu i sprzedaży BTC bez dźwigni finansowej, bez kontraktów terminowych i bez dodatkowych mechanizmów charakterystycznych dla innych instrumentów.

Dla innych rynków taki arkusz powinien zostać odpowiednio dostosowany. Inaczej będzie wyglądało liczenie pozycji na rynku walutowym, gdzie pojawiają się pipsy i loty, inaczej na kontraktach terminowych, inaczej na CFD, a jeszcze inaczej przy handlu z dźwignią. W takich przypadkach trzeba uwzględnić specyfikę danego instrumentu, sposób wyceny, wielkość kontraktu, prowizje, spread, poślizg, finansowanie pozycji, opłaty za jej utrzymanie albo inne koszty transakcyjne.

Dla uproszczenia arkusz omawiany w tej książce nie uwzględnia wszystkich takich kosztów. Jego celem jest pokazanie logiki pracy: jak zapisywać wejście, Stop-Loss, Take-Profit, wielkość pozycji, ryzyko, zysk zabezpieczony, zysk do TP i wynik.

Jeżeli czytelnik zrozumie tę logikę, będzie mógł potraktować arkusz nie jako gotowy wzór dla każdego rynku, lecz jako punkt wyjścia do stworzenia własnego narzędzia dopasowanego do rynku, na którym rzeczywiście chce handlować.

3.2. Arkusz prowadzenia pozycji – liczbowy rdzeń Dziennika

Pierwszą warstwą Dziennika Tradera jest arkusz prowadzenia pozycji.

To liczbowy rdzeń całego zapisu. Właśnie w arkuszu znajdują się dane, bez których trudno mówić o świadomym tradingu: cena wejścia, Stop-Loss, Take-Profit, wielkość pozycji, ryzyko, relacja zysku do ryzyka, zysk zabezpieczony, potencjalny dalszy zysk oraz wynik.

Arkusz nie służy do przewidywania rynku.

Arkusz służy do kontroli pozycji.

Prognozę tworzymy wcześniej, na podstawie scenariusza falowego, Planu Tradingowego i analizy rynku. Arkusz odpowiada na inne, bardziej praktyczne pytania:

- ile kapitału angażuję,
- ile mogę stracić,
- ile mogę zyskać,
- gdzie znajduje się Stop-Loss,
- gdzie znajduje się Take-Profit,
- czy relacja zysku do ryzyka ma sens,
- czy pozycja jest jeszcze ryzykowna,
- czy zysk został już zabezpieczony,
- jaki potencjał pozostaje do aktualnego Take-Profitu,
- jaki jest wynik po częściowym lub całkowitym zamknięciu pozycji.

Na te pytania trader nie powinien odpowiadać „na oko”.

Kiedy pozycja rośnie, może się wydawać, że wszystko jest pod kontrolą. Kiedy rynek zaczyna gwałtownie spadać, ryzyko może wydawać się większe, niż jest naprawdę. Kiedy Stop-Loss został już przesunięty powyżej ceny wejścia, trader może nadal czuć zagrożenie, chociaż liczbowo pozycja jest już zabezpieczona.

Arkusz porządkuje te sytuacje.

Pokazuje, co naprawdę dzieje się z pozycją. Jeżeli Stop-Loss znajduje się poniżej ceny wejścia w pozycji LONG, arkusz pokazuje ryzyko. Jeżeli Stop-

Loss zostaje przesunięty powyżej ceny wejścia, arkusz pokazuje zysk zabezpieczony. Jeżeli część pozycji została sprzedana, arkusz pokazuje zysk zrealizowany i pozostałą wielkość pozycji.

Dzięki temu trader nie musi zgadywać, w jakim miejscu znajduje się jego transakcja. Widzi to w liczbach.

Trzeba jednak pamiętać o jednym: **sam arkusz nie jest jeszcze całym Dziennikiem Tradera**. Arkusz pokazuje, co zmieniło się w pozycji, ale nie zawsze pokazuje, dlaczego decyzja została podjęta. Nie pokazuje też pełnego stanu emocjonalnego tradera ani tego, czy działanie było zgodne z Procedurą Tradingu.

Dlatego arkusz jest pierwszą warstwą Dziennika, ale wymaga uzupełnienia przez trzy pozostałe warstwy:

- krótki komentarz decyzyjny,
- ankietę emocji,
- kontrolę zgodności z Procedurą Tradingu.

Dopiero wtedy zapis staje się pełny.

Parametry stałe i zmienne

Arkusz prowadzenia pozycji powinien wyraźnie oddzielać dwie grupy danych:

- parametry stałe,
- parametry zmienne.

Parametry stałe opisują pozycję w momencie jej otwarcia. Są zapisem decyzji początkowej: z jakiego portfela korzystam, jaką część kapitału przeznaczam na pozycję, po jakiej cenie wchodzę w rynek i czy otwieram pozycję długą, czy krótką.

Parametry zmienne opisują aktualny stan pozycji. Uzupełniamy je w kolejnych momentach decyzyjnych: przy wejściu, zmianie Stop-Lossa, zmianie Take-Profitu, częściowej sprzedaży, zamknięciu pozycji albo aktualizacji wyniku.

Można to ująć najprościej:

**parametry stałe mówią, jak została zbudowana pozycja,
parametry zmienne mówią, co dzieje się z pozycją w kolejnych
krokach.**

Pole	Ozn.	Znaczenie
Portfel inwestycyjny	C	Cały kapitał, do którego odnosimy ryzyko pozycji
Alokacja na pozycję	A	Kwota przeznaczona na otwarcie pozycji
Cena wejściowa	E	Cena otwarcia pozycji
Typ pozycji	—	LONG albo SHORT
Aktualny Stop-Loss	SL	Poziom obrony albo zabezpieczenia zysku
Aktualny Take-Profit	TP	Aktualny cel cenowy pozycji
Wielkość pozycji aktualna	Wa	Ilość BTC pozostająca w pozycji
Ryzyko transakcji	Rt	Odległość SL od wejścia, liczona procentowo
Ryzyko portfela	Rp	Część całego portfela zagrożona przy realizacji SL
Ryzyko monetarne	Rm	Konkretna kwota możliwej straty przy aktualnym SL
Zysk zabezpieczony	Zz	Minimalny zysk chroniony przez aktualny SL
Zysk do TP	ZdTP	Dalszy możliwy zysk do aktualnego TP

Potencjalny zysk łącznie	PZ	Zysk zabezpieczony plus dalszy zysk do TP
R:R	R_R	Relacja potencjalnego zysku do ryzyka
Cena wyjściowa	Ex	Cena sprzedaży części albo całości pozycji
Zysk zrealizowany	Zr	Wynik już zamkniętej części pozycji

Tabela 3.2 – Najważniejsze pola arkusza prowadzenia pozycji

Nie wszystkie pola trzeba analizować za każdym razem. W praktyce najczęściej patrzymy na kilka najważniejszych wartości: **SL, TP, Wa, Rm, Zz, ZdTP, PZ oraz Zr**.

To one pokazują, czy pozycja jest jeszcze ryzykowna, czy została już zabezpieczona, ile zysku jest chronione i jaki potencjał pozostaje do aktualnego celu.

Poniżej pokazuję uproszczony przykład takiego arkusza w praktyce. Jest to fragment arkusza monitoringu Pozycji #1 na rynku BTC spot. Widać w nim parametry stałe pozycji oraz kolejne aktualizacje: wejście, zmianę Stop-Lossa i późniejsze zabezpieczenie zysku. Celem tego przykładu nie jest jeszcze szczegółowe omawianie formuł, lecz pokazanie, że Dziennik Tradera może być prostym narzędziem roboczym: w jednym miejscu zbiera wejście, SL, TP, ryzyko, zysk zabezpieczony, potencjalny zysk oraz wynik zrealizowany w kolejnych decyzjach.

W kolejnych częściach rozdziału BTC Case Study będziemy wracać do tych samych wielkości przy konkretnych decyzjach: wejściu, zmianie SL, zabezpieczeniu zysku, częściowej realizacji i zamknięciu pozycji.

iRek Monitoring Pozycji #1			
Parametry stałe	Wartosc		
Portfel inwestycyjny [USD]	50 000,00		
Alokacja na pozycje [USD]	5 000,00		
Cena wejścia [USDT]	5 000,00		
Typ pozycji	LONG		
Parametr zmienne	2020.03.16	2020.03.23	2020.10.21
Powód aktualizacji	Wejście	Zmiana SL	Zmiana SL
Cena Stop-Loss [USDT]	3 156,26	5 100,00	9 825,00
Aktualny Take Profit [USDT]	30 000,00	30 000,00	30 000,00
Transakcja: sprzedaż [BTC]	0	0	0
Wielkość pozycji aktualna [BTC]	1,00	1,00	1,00
Ryzyko transakcji (%)	36,87%	0,00%	0,00%
Ryzyko portfela (%)	3,69%	0,00%	0,00%
Ryzyko monetarne [USD]	1 843,74	-	-
Zysk zabezpieczony (min) [USD]	-	100,00	4 825,00
Zysk do TP (dalszy) [USD]	25 000,00	24 900,00	20 175,00
Potencjalny zysk (łącznie) [USD]	25 000,00	25 000,00	25 000,00
R_R (Zysk/Ryzyko) prognoza	13,56	bez ryzyka	bez ryzyka
Cena wyjścia [USDT]	-	-	-
Zysk zrealizowany [USD]	-	-	-
Zysk zrealizowany (skumul.) [USD]	-	-	-

Tabela 3.3 – Przykład arkusza monitoringu Pozycji #1 na rynku BTC spot.

Wejście w pozycję – pierwszy zapis liczbowy

Pierwszy wpis w arkuszu powstaje w momencie otwarcia pozycji.

To tutaj scenariusz falowy zostaje zamieniony w konkretną pozycję handlową. Sam pomysł na transakcję jeszcze nie wystarcza. Dopiero połączenie ceny wejścia, Stop-Lossa, Take-Profitu, wielkości pozycji i ryzyka tworzy przygotowaną pozycję.

Można powiedzieć tak:

**scenariusz falowy daje pomysł na transakcję,
ale dopiero arkusz pokazuje, czy ta transakcja ma sens liczbowy.**

3.5. Dziennik Inwestora a Dziennik Tradera

W BTC Case Study pojawiają się dwie perspektywy działania:

perspektywa inwestora

oraz

perspektywa tradera.

To ważne rozróżnienie, ponieważ obie role mogą korzystać z tego samego arkusza prowadzenia pozycji, ale nie używają go dokładnie w ten sam sposób.

Nie trzeba tworzyć osobnego arkusza dla inwestora i osobnego arkusza dla tradera. W obu przypadkach można zapisywać te same podstawowe pola: cenę wejścia, Stop-Loss, Take-Profit, wielkość pozycji, ryzyko, zysk zabezpieczony, zysk do TP, wynik, komentarz decyzyjny, emocje i zgodność z Procedurą Tradingu.

Różnica nie polega więc przede wszystkim na układzie arkusza.

Różnica polega na tym:

- dlaczego powstaje wpis w Dzienniku,
- jak często taki wpis powstaje,
- jak interpretujemy decyzję zapisaną w tym wpisie,
- jaką rolę pełni dana pozycja w całym procesie.

Inwestor patrzy przede wszystkim na większy obraz rynku. Interesuje go długoterminowy scenariusz, główna struktura falowa, potencjał całego ruchu, alokacja kapitału oraz poziom, przy którym inwestycyjne założenie traci sens.

Trader działa bardziej operacyjnie. Interesuje go konkretny setup, precyzyjne wejście, Stop-Loss, Take-Profit, relacja zysku do ryzyka, prowadzenie pozycji i moment zakończenia transakcji.

Obszar	Inwestor	Trader
Horyzont	dłuższy, strategiczny	krótszy, taktyczny
Cel	wykorzystanie dużego scenariusza rynkowego	rozegranie konkretnego setupu
Główne pytanie	czy większy scenariusz nadal obowiązuje?	czy setup nadal działa?
Stop-Loss	poziom odwołania większego założenia	techniczny poziom obrony setupu
Wielkość pozycji	wynika z alokacji portfela	wynika z ryzyka i relacji R:R
Częstotliwość wpisów	rzadsza	częstsza
Najważniejsze ryzyko błędu	zbyt szybkie zamknięcie dobrej pozycji	zamiana trade'u w inwestycję
Ocena decyzji	scenariusz, alokacja, cierpliwość	setup, SL, TP, R:R, wykonanie planu

Tabela 3.8 — Dziennik Inwestora a Dziennik Tradera.

To rozróżnienie jest szczególnie ważne w BTC Case Study, gdzie:

Pozycja #1 ma charakter inwestycyjny i strategiczny. Została zbudowana na podstawie większego scenariusza rynkowego i miała wykorzystać szeroki potencjał ruchu BTC. W takim podejściu kluczowe znaczenie ma właściwa alokacja, poziom odwołania scenariusza, cierpliwość oraz umiejętność utrzymania pozycji mimo zmienności rynku.

Pozycja #2 ma charakter tradingowy i taktyczny. Pojawia się później, gdy rynek daje dodatkową okazję do rozegrania konkretnego układu. Nie jest drugą pozycją inwestycyjną w takim samym sensie jak Pozycja #1. Jest pozycją handlową, która uzupełnia wcześniejszą ekspozycję inwestycyjną, ale decyzyjnie wynika z logiki tradera: setupu, precyzyjnego wejścia, Stop-Lossa, relacji R:R i bieżącego zarządzania.

To rozróżnienie trzeba zachować do końca transakcji.

Jeżeli pozycja była otwierana jako inwestycyjna, powinna być oceniana według logiki inwestora.

Jeżeli pozycja była otwierana jako tradingowa, powinna być oceniana według logiki tradera.

Nie należy mieszać tych zasad po fakcie.

Pozycji tradingowej nie powinno się usprawiedliwiać jako inwestycji długoterminowej tylko dlatego, że setup został odwołany, ale trader nie chce zamknąć straty.

Pozycji inwestycyjnej nie powinno się zamykać tylko dlatego, że pojawiła się krótkoterminowa korekta, która nie odwołuje większego scenariusza.

Dlatego w Dzienniku warto zapisywać również **charakter decyzji**.

W praktyce wystarczy krótkie oznaczenie:

- inwestycyjna,
- tradingowa,
- ochronna,
- kontrolna,
- emocjonalna,
- mieszana.

Nie musi to być rozbudowany opis. Chodzi o to, aby po czasie wiedzieć, według jakich kryteriów dana decyzja powinna być oceniana.

Przykład:

Charakter decyzji: inwestycyjna / strategiczna

Decyzja: utrzymuję Pozycję #1 mimo korekty.

Komentarz: scenariusz główny nie został odwołany, a korekta mieści się w założeniach większego układu falowego.

Albo:

Charakter decyzji: tradingowa / taktyczna

Decyzja: otwieram Pozycję #2 po wybiciu z Trójkąta.

Komentarz: pozycja wynika z konkretnego setupu i ma być oceniana według zasad tradingowych: wejście, SL, TP, R:R oraz wykonanie planu.

Takie oznaczenie pomaga uniknąć jednego z najczęstszych błędów: zmiany zasad gry w trakcie transakcji.

Trader otwiera pozycję jako krótkoterminowy trade, ale gdy rynek idzie przeciwko niemu, zaczyna mówić: „zostawię to jako inwestycję”. To nie jest zmiana strategii. To często ucieczka przed realizacją straty.

Inwestor z kolei może mieć dobrze przygotowaną pozycję strategiczną, ale zamknąć ją zbyt wcześnie pod wpływem krótkoterminowej korekty. Wtedy nie realizuje logiki inwestora, tylko reaguje emocjonalnie jak trader, który patrzy na zbyt niski interwał.

Dziennik Tradera ma pomóc wychwycić takie sytuacje.

Przy każdej ważnej decyzji warto więc zadać sobie jedno dodatkowe pytanie:

czy ta decyzja wynika z logiki inwestora, czy z logiki tradera?

Jeżeli odpowiedź jest jasna, łatwiej ocenić decyzję po zakończeniu transakcji.

Jeżeli odpowiedź się miesza, warto to zapisać. Być może decyzja rzeczywiście ma charakter mieszany. A być może trader właśnie próbuje usprawiedliwić zmianę planu.

W BTC Case Study będziemy trzymać się tego rozróżnienia konsekwentnie:

- **Pozycja #1** — inwestycyjna / strategiczna,
- **Pozycja #2** — tradingowa / taktyczna.

Dzięki temu analiza końcowa nie będzie oceną jednej ogólnej „inwestycji w BTC”, ale oceną dwóch różnych decyzji, które miały inne zadania, inny horyzont i inną logikę prowadzenia.

Najważniejsza zasada brzmi:

pozycję należy oceniać według tej logiki, według której została otwarta i prowadzona.

Jeżeli pozycja była inwestycyjna, oceniamy ją przez scenariusz, alokację, poziom odwołania i cierpliwość.

Jeżeli pozycja była tradingowa, oceniamy ją przez setup, wejście, Stop-Loss, Take-Profit, relację R:R i zgodność z Procedurą Tradingu.

Właśnie dlatego Dziennik Tradera powinien zapisywać nie tylko liczby, komentarz, emocje i procedurę, ale także charakter decyzji. Bez tego łatwo pomylić dobry trade z przypadkową inwestycją albo dobrą inwestycją z nerwowym tradingiem.

3.6. Jak czytać BTC Case Study przez pryzmat Dziennika Tradera

BTC Case Study nie powinno być czytane wyłącznie jako historia transakcji na Bitcoinie.

Ważniejsze jest to, aby czytać je jako zapis procesu decyzyjnego.

W kolejnych częściach studium przypadku pojawi się analiza rynku, wybór scenariusza, oszacowanie wielkości pozycji, wejście, przesuwanie Stop-Lossa, utrzymanie pozycji mimo korekt, częściowe realizacje zysku, zamknięcie pozycji oraz końcowa ocena wyniku.

Każdy z tych etapów można potraktować jak wpis albo serię wpisów do Dziennika Tradera.

Nie zawsze będzie to pełny wpis z wszystkimi czterema warstwami. Czasem najważniejsze będą liczby. Czasem komentarz decyzyjny. Czasem zapis emocji. Czasem kontrola zgodności z Procedurą Tradingu.

Najważniejsze jest jedno:

czytelnik powinien śledzić nie tylko to, co stało się z ceną BTC, ale także to, jakie decyzje zostały podjęte, dlaczego zostały podjęte i czy były zgodne z planem.

Case Study jako ciąg decyzji

Transakcja nie jest jednym kliknięciem „kup” i jednym kliknięciem „sprzedaj”.

W praktyce jest ciągiem decyzji podejmowanych w zmieniających się warunkach rynkowych.

Najpierw pojawia się scenariusz. Potem plan. Następnie wejście. Później trzeba prowadzić pozycję: zmieniać Stop-Loss, kontrolować ryzyko, zabezpieczać zysk, reagować na korekty albo świadomie nie reagować, jeśli plan nadal obowiązuje. Na końcu trzeba zamknąć pozycję i ocenić nie tylko wynik finansowy, ale cały proces.

Właśnie w taki sposób należy czytać BTC Case Study.

Nie jako opis idealnej transakcji po fakcie, ale jako praktyczny zapis pracy inwestora i tradera.

Moment w Case Study	Na co zwrócić uwagę w Dzienniku
Wejście w Pozycję #1	charakter inwestycyjny, alokacja, E, SL, TP, Rm, zgodność z większym scenariuszem
Zabezpieczenie Pozycji #1	przesunięcie SL, spadek Rm, pojawienie się Zz, powód decyzji ochronnej
Wejście w Pozycję #2	charakter tradingowy, setup, precyzyjne wejście, SL, TP, R:R, ryzyko monetarne
Kolejne zmiany Stop-Lossa	zmiana Rm, Zz, ZdTP i PZ, czyli przejście od kontroli straty do ochrony zysku
Utrzymanie pozycji mimo korekt	brak działania jako świadoma decyzja, a nie bierność
Częściowa realizacja zysku	zgodność z planem, zysk zrealizowany, pozostała pozycja, dalszy potencjał
Zamknięcie pozycji	powód wyjścia: TP, SL, zmiana scenariusza, ochrona wyniku albo sygnał końca ruchu
Analiza końcowa	ocena procesu, a nie tylko kwoty zysku

Tabela 3.9 — Jak czytać BTC Case Study przez Dziennik Tradera.

Ta tabela nie zastępuje samego Case Study. Jest raczej mapą czytania.

Pokazuje, gdzie warto zatrzymać się na chwilę i zadać pytania:

- jakie liczby były wtedy ważne,
- jaka decyzja została podjęta,
- jaki był jej powód,
- jakie emocje mogły jej towarzyszyć,
- czy decyzja była zgodna z Procedurą Tradingu.

Pozycja #1 i Pozycja #2

W BTC Case Study szczególnie ważne będzie rozróżnienie dwóch pozycji.

Pozycja #1 ma charakter inwestycyjny i strategiczny. Otwierana jest z myślą o większym scenariuszu rynkowym. Jej ocenę trzeba prowadzić przez pryzmat alokacji, poziomu odwołania scenariusza, cierpliwości oraz zdolności utrzymania pozycji mimo zmienności rynku.

Pozycja #2 ma charakter tradingowy i taktyczny. Nie jest drugą pozycją inwestycyjną w tym samym sensie co Pozycja #1. Jest rozegraniem konkretnego setupu, uzupełnia wcześniejszą ekspozycję, ale powinna być oceniana według zasad tradingowych: wejście, Stop-Loss, Take-Profit, relacja zysku do ryzyka i wykonanie planu.

To rozróżnienie będzie ważne przy analizie końcowej.

Nie wystarczy zapytać:

ile łącznie zarobiła transakcja na BTC?

Trzeba zapytać także:

czy Pozycja #1 została dobrze poprowadzona jako pozycja inwestycyjna?

czy Pozycja #2 została dobrze poprowadzona jako pozycja tradingowa?

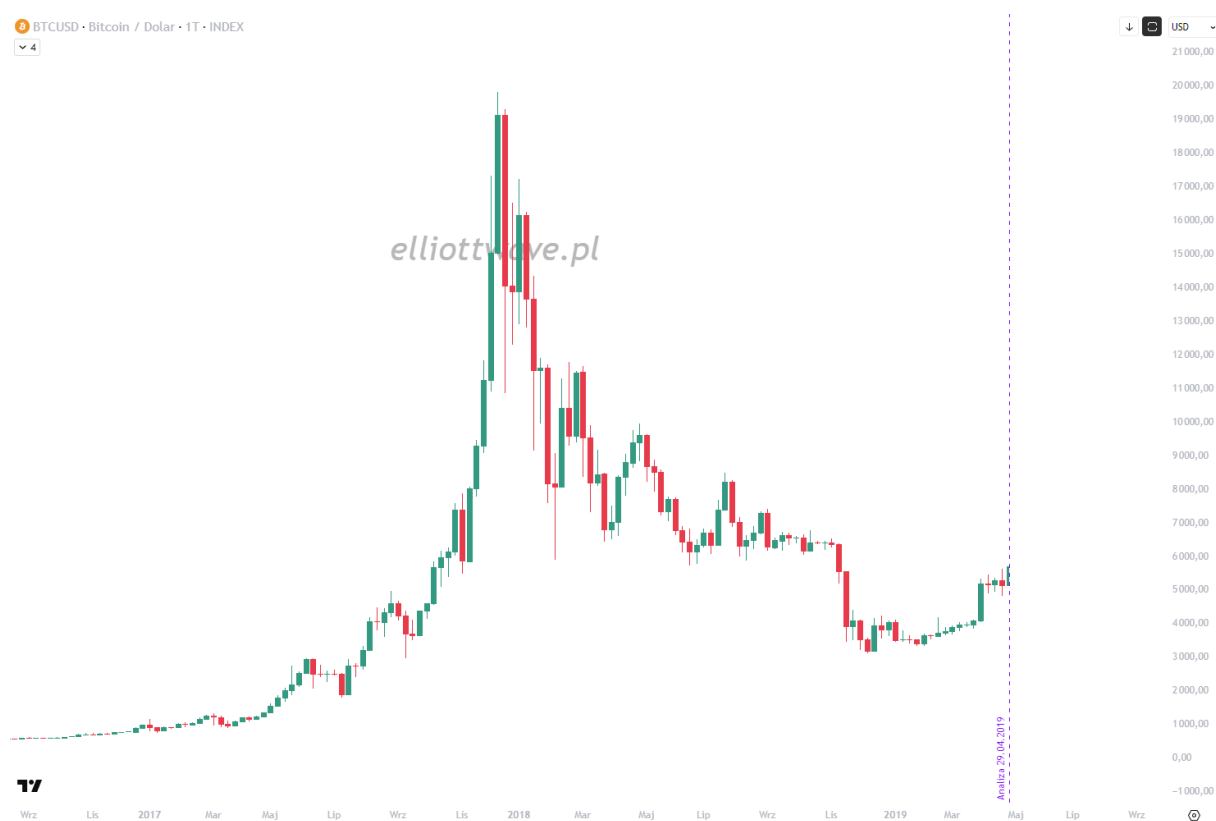
Dopiero wtedy ocena będzie uczciwa.

4.2. Przygotowanie tradingu

4.2.1. Analiza początkowa 29.04.2019

Komentarz do sytuacji rynkowej

Po długiej i mroźnej krypto-zimie 2018 roku, początek 2019 roku przyniósł upragnioną odwilż. Rynek, który przez miesiące tkwił w marazmie, pokazywał pierwsze oznaki życia. W powietrzu czuć było nadzieję. Gdzieś w tle, w mediach, słychać było już szum dyskusji na temat nadchodzącego halvingu (11.05.2020), a analitycy i komentatorzy prześcigali się w prognozach.

Wykres 4.1 — BTCUSD Index (1T). Obraz rynku BTC 29.04.2019.

Przez cały kwiecień 2019 r., rynek kryptowalut był w centrum uwagi (+30% m/m). Po nagłym i gwałtownym skoku na początku miesiąca, Bitcoin przeszedł z pułapu ok. 4 100 USD do poziomu ponad 5 000 USD. To zdarzenie, nazwane w mediach "kwietniowym skokiem", zasiało w sercach traderów ziarno niepewności i euforii. Czy to już koniec bessy? Czy to tylko chwilowe odbicie? W tym samym czasie, cały rynek, w tym ja, gorączkowo poszukiwał uzasadnienia tego skoku. W mediach pojawiały się liczne spekulacje: czy to duży kapitał instytucjonalny wszedł na rynek, czy też

była to manipulacja, a może po prostu naturalna reakcja na rosnące zainteresowanie. W tamtych dniach każda informacja, każdy Tweet, a nawet plotka, nabierały wagi.

Jednakże, oprócz optymizmu, rynek był napięty. W mediach głośno było o aferze z Bitfinex i stablecoinem Tether. Prokuratura Generalna stanu Nowy Jork oskarżyła giełdę o ukrywanie strat, co natychmiast wywołało falę niepokoju. Wszyscy z zapartym tchem śledzili, jak ta informacja wpłynie na cenę. Ku zaskoczeniu wielu, Bitcoin pozostał niewzruszony. To była niezwykle ważna lekcja: nawet w obliczu tak poważnych problemów w ekosystemie, BTC wykazywał się zaskakującą odpornością. W tamtym okresie w mediach powtarzały się również doniesienia na temat prób regulacji rynku przez SEC oraz spekulacje dotyczące zatwierdzenia pierwszego funduszu Bitcoin ETF, które podgrzewały atmosferę i podsycaly nadzieję.

Równocześnie, w tle tych wydarzeń, rozwijała się wojna handlowa między USA i Chinami. Chociaż na pierwszy rzut oka nie miała ona nic wspólnego z rynkiem kryptowalut, napięcia makroekonomiczne i niepewność globalnych rynków stwarzały podłoże, w którym Bitcoin mógł zyskiwać na znaczeniu jako alternatywa dla tradycyjnych aktywów.

Medialne interpretacje „kwietniowego skoku” odkładam na bok — one nie poprawią skuteczności decyzji. Wracam do wykresu i do mierzalnych kryteriów: cena, czas, relacje i kanały. To one filtrują emocje i porządkują sposób myślenia. Decyzje zapadną na podstawie sygnałów z samej ceny, a nie przekazu nagłówków medialnych.

Analiza BTCUSD Index.

Zgodnie ze schematem Planu Tradingowego, pierwszym krokiem na etapie przygotowania jest wstępna analiza sytuacji rynkowej. Prowadzi się ją zawsze na wykresach o wyższych interwałach czasowych, ponieważ tylko szeroka perspektywa pozwala prawidłowo określić miejsce akcji cenowej w cyklu fal Elliotta.

Do tej analizy wybrałem wykres **BTCUSD Index** dostępny na platformie TradingView. W przeciwieństwie do pary BTC/USDT notowanej na giełdzie Binance, której historia jest ograniczona, wykres indeksowy oferuje pełen zakres danych. Dzięki temu możliwe jest uchwycenie dużych struktur falowych i zbudowanie solidnego kontekstu dla planowanej transakcji.

Pierwsze, co zwróciło moją uwagę na wykresie dziennym, to silny spadek ceny po wcześniejszym dynamicznym wzroście, a następnie stosunkowo nieduże (w porównaniu do skali spadków) odbicie ceny w górę.

Wykres 4.2 — BTCUSD (1D). Struktura korekcyjna po szczycie z XII 2017.

Ten układ fal od szczytu do dołka może być interpretowany jako klasyczna korekta ABC (np. Zygzak), choć na tym etapie nie można wykluczyć, że mamy do czynienia z bardziej złożoną, wciąż rozwijającą się formacją korekcyjną.

Widać też pierwsze, jeszcze stosunkowo niewielkie odbicie ceny. Tego typu reakcja bywa sygnałem, że korekta mogła dobiec końca, albo przynajmniej, że rynek dotarł do istotnego obszaru wsparcia, z którego może rozpocząć się odwrócenie trendu lub nawet nowy impuls wzrostowy wyższego rzędu.

Aby uzyskać pełniejszy obraz, ustawiłem wykres BTC/USD (Index) na wysokim interwale czasowym – dwutygodniowym (2T). Analiza wysokich interwałów to krok niezbędny w analizie strategicznej: bez szerokiego spojrzenia trudno prawidłowo rozpoznać strukturę fal i przyporządkować je do właściwego rzędu.

Historia notowań indeksu sięga października 2009 roku, co daje wystarczająco długi (w tym momencie 10 letni) horyzont dla analizy fal Elliotta.

Wykres 4.3 – BTCUSD (2T). Pełna historia notowań w skali arytmetycznej.

Na początku posługiwałem się standardową, arytmetyczną skalą cenową. Szybko jednak okazało się, że przy tak ogromnym zakresie cenowym – od kilkudziesięciu centów do kilkunastu tysięcy dolarów – wczesne fazy rynku stają się niemal niewidoczne, a proporcje między falami są zniekształcone. Dlatego przełączyłem wykres na skalę logarytmiczną.

Na kolejnym wykresie pokazano ten sam wykres BTCUSD co poprzednio, ale w skali logarytmicznej.

Wykres 4.4 – BTCUSD (2T). Pełna historia notowań w skali logarytmicznej.

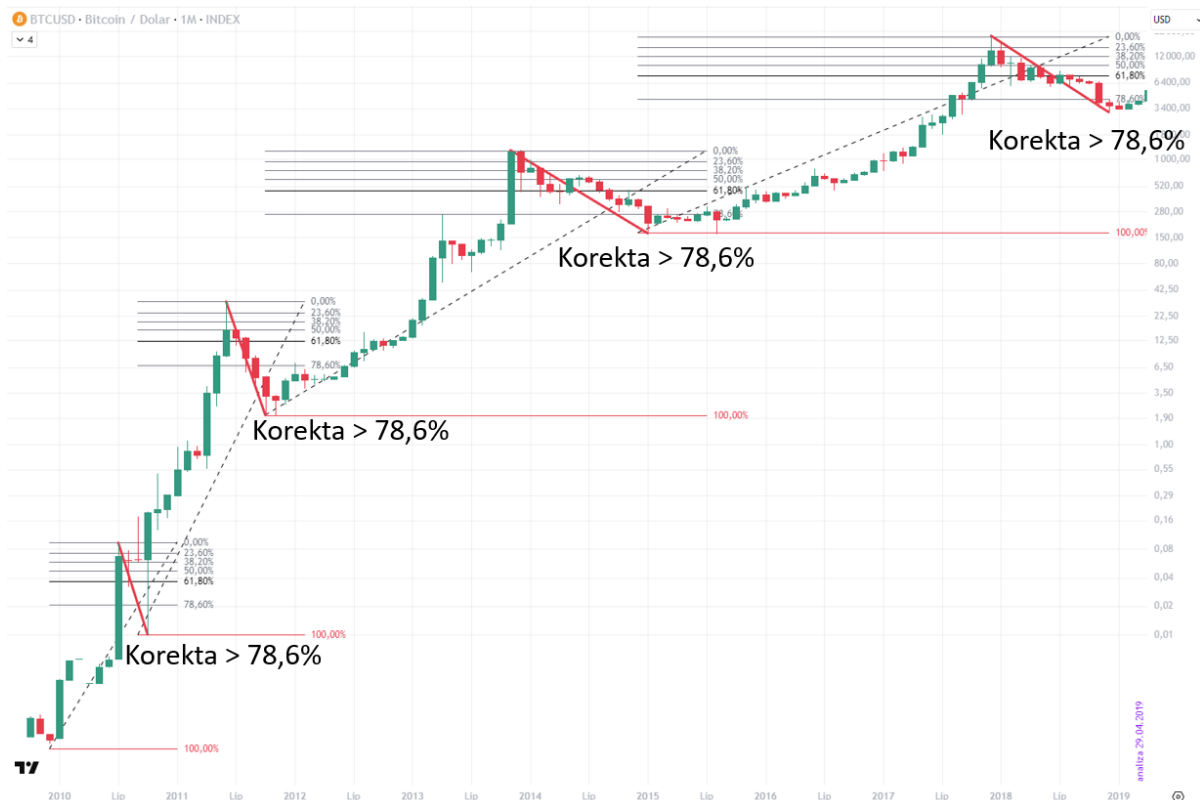
W takim ujęciu relacje falowe są znacznie lepiej widoczne, a ich interpretacja staje się bardziej intuicyjna. Ten widok stanowi fundament do dalszej analizy – pozwala szukać dużych impulsów, korekt i cykli fal Elliotta. Struktury falowe stały się teraz znacznie bardziej czytelne.

Wykres 4.5 – BTCUSD (1T). Fale motywacyjne i korygujące, bez ich stopniowania.

Na wykresie oznaczyłem główne fale motywacyjne (5-falowe impulsy) oraz korekcyjne (3-falowe struktury). Ostatnią z korekt zaznaczyłem linią przerywaną, ponieważ w momencie analizy nie było jeszcze pewności, czy została zakończona.

A co z głębokościami zniesienia w korektach?

Wykres 4.6 – BTCUSD (1M). Wszystkie duże korekty mają > 78,6% zniesienia poprzedniego impulsu.

Cechą charakterystyczną wszystkich zaznaczonych na wykresie dużych korekt jest ich głębokość. Każda z nich znosiła poprzedni impuls w ponad 78,6%. Ostatnia korekta może być jeszcze nieukończona – jej ostateczny kształt mógłby przyjąć jeszcze inną formę, np. Trójkąta lub Płaskiej Pędzącej, co zmieniłoby docelowy poziom zniesienia dla tej korekty.

Na wykresie logarytmicznym korekty te nie wyglądają groźnie, dopiero bliższe przyjrzenie się zasięgom cofnięć na siatce Fibonacciego, uświadamia ich głębokość. Głębokości tych korekt są lepiej widoczne z perspektywy skali arytmetycznej.

Wykres 4.7 – BTCUSD (1M). Wszystkie duże korekty mają > 78,6% zniesienia poprzedniego impulsu. Skala arytmetyczna.

Na tym etapie można już podjąć pierwsze próby oznaczenia fal Elliotta. Traktuję to jako wstępne hipotezy, które później będą weryfikowane pod kątem reguł i wskazówek teorii fal. Interesuje mnie wyłącznie układ fal najwyższego rzędu – z uwagi na przyjęty interwał, może to być rząd Główny.

Oznaczenie fal napędzających	Oznaczenie fal korekcyjnych	Rząd / Stopień	Przedział czasowy	Kolor
I	a	Wielki supercykl	pokolenia	
(I)	(a)	Supercykl	dekady	
I	a	Cykl	rok ÷ kilka lat	
①	Ⓐ	Główny	kilka miesięcy ÷ kilka lat	
(1)	(A)	Pośredni	tygodnie ÷ miesiące	
1	A	Minor	tygodnie	
i	a	Minuta	dni	
(i)	(a)	Minuette	godziny	
i	a	Subminuette	minuty	
①	Ⓐ	Mikro	minuty	
(1)	(A)	Submikro	minuty (kilka)	
1	A	Minuskuła	sekundy do minut	

Tabela 4.1 – Tabela oznaczeń stopni fal (standard platformy TradingView).

4.3. Stworzenie planów tradingu wg teorii Elliotta

Scenariusze alternatywne

Zacznę od zwrócenia uwagi, że istotne jest z jakim zamiarem bierzemy się za stworzenie scenariuszy i planów tradingu. Inaczej do tego podchodzę jako inwestor (długoterminowy), a inaczej jako trader (krótkoterminowy). Jako trader już rozważałbym wejście na obecną falę wzrostową po ostatnim spadku. W tym wypadku działam jako inwestor i czekam na okazję do wejścia na dużą falę, która może trwać miesiące, a nawet lata.

Skoro w poprzednim etapie nie udało się jednoznacznie rozstrzygnąć, czy fala Główna ④ została zakończona, czy też nadal trwa, konieczne jest przygotowanie kilku wariantów dalszego rozwoju sytuacji rynkowej. To właśnie w tym miejscu Schemat Planu Tradingowego przewiduje opracowanie **planu głównego i planów alternatywnych**. Każdy z nich opiera się na innych założeniach co do dalszej struktury falowej, ale wszystkie muszą być zgodne z regułami teorii fal Elliotta.

W tym przypadku przygotowałem trzy ścieżki rynku, które rozważam:

- **Scenariusz A** – zakłada, że fala Główna ④ została już zakończona jako klasyczny Zygzak i rynek wszedł w falę Główną ⑤,
- **Scenariusz B** – przyjmuje, że fala Główna ④ nie jest zakończona i rozwija się jako Trójkąt (ABCDE),
- **Scenariusz C** – zakłada, że fala Główna ④ rozwija się dalej w formie Płaskiej Pędzącej (A–B–C).

W kolejnych częściach tego podrozdziału omówię szczegółowo każdy ze scenariuszy, przedstawię prognozowane ścieżki cenowe, możliwe taktyki wejścia i poziomy obronne (SL), a także wskażę wspólny mianownik, który łączy wszystkie warianty.

4.3.1. Scenariusz A

Rysunek 4.4 — Prognozowany rozwój akcji cenowej wg. scenariusza A.

W tym scenariuszu zakładam, że fala Główna ④ została już zakończona w formie klasycznego Zygzaka (A)(B)(C). Oznacza to, że rynek przeszedł do budowania nowej, napędzającej fali Głównej ⑤. Oczekiwać należy struktury impulsowej (lub ewentualnie diagonalnej) wyższego rzędu, która poprowadzi ceny ku nowym szczytom.

Sygnaly wspierające: zbieżne potwierdzenia z RSI i MACD, przełamanie linii trendu, świecowa formacja „Objęcia hossy” na interwale tygodniowym, test wcześniejszych poziomów wsparcia i sygnały z kanałów Kennedy’ego.

Taktyka wejścia:

- *wariant 1:* otwarcie pozycji dopiero po wybiciu szczytu fali Pośredniej (B) w strukturze Zygzaka; poziom obrony (SL) ustawiony poniżej dołka fali Pośredniej (C) of Głównej ④,
- *wariant 2:* wejście po rozpoznaniu sekwencji (1) – (2) fal Pośrednich wewnątrz Głównej ⑤; pozycja zajęta na końcu korekty w fali Pośredniej (2), ze SL poniżej początku fali Pośredniej (1).

4.3.2. Scenariusz B

Rysunek 4.5 — Prognozowany rozwój akcji cenowej wg. scenariusza B.

W tym wariantcie zakładam, że fala Główna ④ nie jest jeszcze zakończona, lecz przyjmuje formę Trójkąta (ABCDE). Ostatni ruch w dół byłby wtedy falą Pośrednią (A), a obecne odbicie to dopiero korekcyjna fala Pośrednia (B). Kolejne fale (C), (D) i (E) dokończą strukturę trójkąta, po czym nastąpi impuls wzrostowy – tzw. „thrust” – rozpoczynający falę Główną ⑤.

Taktyka wejścia:

- *wariant ryzykowny*: możliwe jest zagranie na końcu fali (C), z ustawieniem SL poniżej końca fali (A), ponieważ w Trójkącie koniec fali (C) nie powinien schodzić poniżej końca fali (A),
- *wariant konserwatywny*: wejście dopiero po wybiciu szczytu fali (D), z poziomem obrony pod dołkiem fali (E).

Uwaga: jeśli rynek rozwinie Trójkąt, to ostateczne zakończenie fali Głównej ④ może wypaść płycej – np. w okolicach 50% zniesienia – co byłoby bardziej typowe dla fal czwartych niż obecne, bardzo głębokie cofnięcie.

4.3.3. Scenariusz C

Rysunek 4.6 — Prognozowany rozwój akcji cenowej wg. scenariusza C.

Ten scenariusz zakłada, że fala Główna ④ również nie została jeszcze zakończona, ale przybiera formę Płaskiej Pędzącej (A)(B)(C). Ostatni spadek byłby falą Pośrednią (A), a obecne odbicie to fala Pośrednia (B). W takim układzie należałoby oczekiwać jeszcze jednej fali spadkowej (C), która domknie korektę, zanim rynek wejdzie w nową falę Główną ⑤.

Taktyka wejścia:

- możliwe jest zagranie na końcu fali (C), z ustawieniem SL poniżej końca fali (A), ponieważ fala (C) w Płaskiej Pędzącej nie powinna zejść poniżej końca fali (A),
- bardziej zachowawcze podejście to czekanie na zakończenie całej struktury (A)–(B)–(C), potwierdzenie odwrócenia trendu oraz wejście na końcu fali Pośredniej (2) w fali Głównej ⑤.

Uwaga: podobnie jak w scenariuszu B, zmieni się wtedy głębokość zakończenia fali Głównej ④. Wariant ten oznaczałby, że ostateczne minimum korekty wypadnie płycej (np. w strefie 50% zniesienia), co czyni całą strukturę bardziej zgodną z typowym zachowaniem fal czwartych.

Wspólny mianownik scenariuszy

Niezależnie od tego, który scenariusz zostanie zrealizowany, obecny dołek korekty na poziomie **3124,51 USD (BTCUSD Index)** powinien pozostać nienaruszony. Oznacza to, że w każdym z wariantów logicznym miejscem do poszukiwania wejścia w pozycję jest zakończenie kolejnego ruchu korekcyjnego – czy to fali Pośredniej (2) wewnątrz Głównej ⑤ (scenariusz A), czy też fali Pośredniej (C) w ramach większej korekty (scenariusze B oraz C).

Plany tradingu

Stworzenie planów tradingu

Na podstawie przeprowadzonych oznaczeń i technicznej weryfikacji można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że dnia **29.04.2019 r.** rynek BTCUSD znajduje się w miejscu dość atrakcyjnym tradingowo – prawdopodobnie w końcowej fazie korekty fali Głównej ④ i na progu rozpoczęcia nowego impulsu wzrostowego w fali Głównej ⑤. Alternatywnie, jeżeli spadek był jedynie falą Pośrednią (A) w ramach Trójkąta lub Płaskiej Pędzącej, wówczas obecne odbicie należy traktować jako falę Pośrednią (B), a więc ruch reakcyjny, a nie akcyjny.

Tego typu sytuacje – poprzedzające potencjalny rozwój dynamicznej fali motywacyjnej – mogą stanowić dobrą okazję inwestycyjną (tzw. **Strefa Zysku Z5** wg Roberta Fischera), o ile zostaną poprzedzone starannie przygotowanym planem działania.

Decyzja inwestycyjna – kryterium rozstrzygające

- Jeżeli nowy ruch w górę okaże się falą **motywacyjną (impuls / diagonalna)** → większe prawdopodobieństwo ma Scenariusz A.
- Jeżeli nowy ruch w górę okaże się falą **korekcyjną (3-falowa)** → większe prawdopodobieństwo mają Scenariusze B lub C.

4.6. Wejście w pozycję handlową

4.6.1. Wejście w Pozycję #1 - 16.03.2020

16 marca 2020 r. otworzyłem pierwszą inwestycyjną pozycję handlową (#1) na rynku **BTCUSDT (Binance)**.

Dane wejściowe

- Kapitał całego portfela (C): **50 000 USD**
- Alokacja portfela na BTC (A): **10% portfela = 5 000 USD**
- Cena wejścia (E): **5 000 USDT**
- Cena Stop-Loss (SL): **3 156,26 USDT**

Obliczenia

1. Wielkość pozycji

$$\text{Pozycja} = \frac{\text{Kapitał przeznaczony na inwestycję}}{\text{Cena wejścia}}$$

$$\text{Pozycja} = \frac{5000}{5000} = 1 \text{ BTC}$$

Otwarta pozycja odpowiada dokładnie jednemu Bitcoinowi.

2. Ryzyko transakcji (Rt)

$$\text{Ryzyko transakcji} = \frac{\text{Cena wejścia} - \text{Cena SL}}{\text{Cena wejścia}}$$

$$\text{Ryzyko transakcji} = \frac{5000 - 3156,26}{5000} \approx 36,9\%$$

Oznacza to, że przy spadku ceny do poziomu SL strata na tej pozycji wyniosłaby 36,9%.

3. Ryzyko portfela (Rp)

$$\text{Ryzyko portfela} = \frac{(\text{Cena wejścia} - \text{Cena SL}) \times \text{Wielkość pozycji}}{\text{Kapitał całkowity}}$$

$$\text{Ryzyko portfela} = \frac{(5000 - 3156,26) \times 1}{50000} \approx 3,7\%$$

Mimo dużego ryzyka w obrębie samej pozycji, całkowite ryzyko względem portfela pozostaje ograniczone do 3,7%.

Komentarz metodyczny: Zwróć uwagę, że ta decyzja ma wszelkie znamiona działania **inwestora**. Nie czekam na idealny, potwierdzony setup. Działam w oparciu o szeroki kontekst falowy (koniec fali Pośredniej (C) w Trójkącie), akceptując odległy Stop-Loss i duże ryzyko transakcji (36,9%), ponieważ kluczowe jest dla mnie ryzyko całego portfela (3,7%) i potencjał wielomiesięcznego ruchu

Podsumowanie dla Pozycji #1:

- Wielkość = 1 BTC
- Cena wejścia = 5 000 USDT
- Cena Stop-Loss = 3 156,26 USDT
- Ryzyko monetarne = 1 843,74 USDT
- Ryzyko transakcji = 36,9%
- Ryzyko portfela = 3,7%

Wykres 4.49 — BTCUSDT (1D). Otwarcie pozycji inwestycyjnej #1 (16.03.2020).

Ankieta emocji

Ankieta (dla opornych) do wypełnienia po wejściu w pozycję:

 Strach	★	★	☆	☆	☆
 Chciwość	★	☆	☆	☆	☆
 Niepewność	★	★	★	☆	☆
 Spokój	★	★	★	☆	☆
 Pewność siebie	★	★	★	☆	☆

Tabela 4.7 – Ankieta emocji.

Słowny opis emocji (dla wytrwałych):

Zdecydowany respekt. Na rynku panuje głęboki pesymizm po kaskadzie spadków, media krzyczą o kapitulacji. Moja analiza Fal Elliotta sugeruje jednak, że lokalny ruch w dół w ramach Trójkąta właśnie mógł się zakończyć, jednak niepewność z tym związana powoduje, że presja jest ogromna. Wchodzę konserwatywnie, bo to Bitcoin i wiem, jak szybko potrafi zignorować nawet najbardziej logiczny scenariusz. Mój spokój jest wyłącznie techniczny: Stop Loss jest ustawiony idealnie poniżej poziomu unieważnienia i jest akceptowalny (ryzyko jest policzone). Odcinam szum medialny – działam zgodnie z Planem. Rynek ma zawsze rację, a moim jedynym celem w tym momencie jest dyscyplina.

Zgodność z Procedurą Tradingu: TAK.

Wejście było zgodne z planem inwestycyjnym. Ryzyko zostało policzone, wielkość pozycji została zmniejszona do poziomu akceptowalnego dla portfela, a Stop-Loss ustawiono poniżej poziomu odwołania scenariusza. Decyzja miała charakter inwestycyjny i strategiczny.

4.6.2. Zabezpieczenie Pozycji #1 – 23.03.2020

Najważniejszą rzeczą po zajęciu pozycji handlowej jest możliwie szybkie zabezpieczenie tej pozycji. Nie wolno długo utrzymywać potencjalnej straty.

Możemy wyróżnić następujące fazy zabezpieczenia pozycji:

- Ustalenie Stop-Loss'a początkowego (max. dopuszczalna strata).
- Zarządzanie Stop-Loss'em (zmniejszanie potencjalnej straty)
- Osiągnięcie BEP - Break Even Point (wyjście na zero)
- Zabezpieczanie i zwiększanie zysku
- Realizacja zysku

Dnia 23.03.2020r., w kilka dni po zajęciu Pozycji #1, po tym jak cena zaczęła rosnąć, zdecydowałem się na szybkie podniesienie Stop-Loss'a z początkowego poziomu 3 156,26 USDT na poziom 5 100 USDT, czyli 100 USDT powyżej ceny wejścia w pozycję handlową (tzw. BEP Stop-Loss).

Chciałbym móc w tym momencie napisać, że „po przeprowadzeniu dokładnej analizy falowej i wskaźnikowej, znalazłem potwierdzenie, że cena nie spadnie poniżej obecnej ceny i dlatego podniosłem poziom SL do 5 100 USDT.” Prawda jest jednak taka, że dopuściłem do siebie zbyt dużo negatywnych informacji z rynku i – wbrew temu co pokazywał mi wykres - uznałem, że moja analiza może być błędna, ponieważ „wszystko” wokół wskazuje, że cena musi spaść dużo niżej. Po osiągnięciu BEP moje emocje opadły, a ja mogłem się już spokojnie skupić na obserwacji tego, czy w fali Głównej ④ rzeczywiście rozwija się korekta typu Trójkąt.

Ankieta emocji

Ankieta (dla opornych) do wypełnienia po osiągnięciu BEP:

 Strach	★	★	☆	☆	☆
 Chciwość	★	☆	☆	☆	☆
 Niepewność	★	★	☆	☆	☆
 Spokój	★	★	★	★	☆
 Pewność siebie	★	★	★	☆	☆

Tabela 4.8 – Ankieta emocji.

Wykres 4.50 – BTCUSDT (1D). Zmiana SL początkowego na BEP Stop-Loss.

Słowny opis emocji (dla wytrwałych):

Wielka ulga. Jakby ciężar zszedł mi z ramion — kapitał jest bezpieczny. Warto zapisać wnioski: wątpiłem w scenariusz. Decyzja była technicznie poprawna, bo Trójkąt dopuszczała takie wejście, ale presja była ogromna: brak potwierdzenia końca fali (C) i panika w mediach. Podjąłem ryzyko świadomie, lecz stres przed dalszym spadkiem był wyczerpujący. Uświadomienie sobie tego konfliktu jest cenniejsze niż zysk. Teraz liczy się ochrona wyniku. Akceptuję, że ciasny SL na BEP może wyrzucić mnie przez szum, ale to akceptowalny koszt. Priorytetem jest proces bez wypalenia.

Zgodność z Procedurą Tradingu: CZĘŚCIOWO.

Decyzja była technicznie poprawna, ponieważ przesunięcie Stop-Lossa powyżej ceny wejścia zabezpieczało kapitał i usuwało ryzyko monetarnej straty względem wejścia. Jednocześnie jej bezpośrednim impulsem była podwyższona niepewność oraz negatywny szum informacyjny z rynku. Dlatego zapisuję ją jako decyzję ochronną, ale emocjonalnie obciążoną.

4.6.3. Wejście w Pozycję #2 - 21.10.2020

Komentarz do sytuacji rynkowej

Wykres 4.51 – BTCUSD (1T). Obraz rynku BTC 21.10.2020.

Minęło 7 miesięcy od ostatniej analizy. Po dramatycznych wydarzeniach z marca 2020 roku, rynek Bitcoina odrodził się z siłą, której niewielu się spodziewało. Po teście "czarnego łabędzia" w postaci pandemii, narracja o cyfrowym złocie i bezpiecznej przystani nabrała nowego znaczenia, ale tym razem wzmocniona przez fundamentalne zmiany. Od wiosny cena rosła, a do Bitcoina, choć jeszcze nieśmiało, zaczynał napływać kapitał, który wcześniej unikał tej klasy aktywów.

W drugiej połowie 2020 roku, w mediach dominowały już zupełnie inne tematy niż z początku roku. Inflacja i polityka fiskalna i monetarna stały się głównymi tematami ekonomicznymi. Rządy i banki centralne na całym świecie odpowiadały na kryzys gospodarczy gigantycznymi pakietami stymulacyjnymi, "drukując" pieniądze na niespotykaną dotąd skalę. Ta polityka, znana jako luzowanie ilościowe, wywoływała u wielu inwestorów obawy o spadek wartości tradycyjnych walut, a co za tym idzie, zwiększała zainteresowanie alternatywnymi aktywami.

W tym klimacie na scenę wkroczyli nowi, potężni gracze, którzy dali mediom nowy, gorący temat do dyskusji. To właśnie wtedy, 21 października 2020 roku, usłyszeliśmy o decyzji firmy PayPal. Gigant płatności ogłosił, że pozwoli swoim klientom na kupowanie, sprzedawanie i przechowywanie kryptowalut. Ta wiadomość była niczym przełomowa rewolucja, która w ciągu kilku godzin obiegła cały świat. Był to kluczowy sygnał dla rynku, że kryptowaluty stają się akceptowane przez mainstream, a ich adopcja nie jest już tylko domeną małych, technologicznych startupów. W mediach pojawiały się liczne analizy, które podkreślały, że to wydarzenie ma potencjał, by napędzić kolejny cykl hossy, przyciągając miliony nowych użytkowników i inwestorów.

Nagłówki o „przełomach” są atrakcyjne, ale nie są podstawą decyzji. W centrum zostaje warsztat: reakcja ceny na kluczowe zakresy i zachowanie dynamiki ruchu. Tak oddzielam fakt od narracji. Każdy wniosek wynika z metody, nie z entuzjazmu otoczenia.

Wejście w Pozycję#2

Wykres 4.52 — BTCUSDT (1D). Otwarcie Pozycji #2, podejście traderskie.

4.6.4. Oszacowanie zasięgu fali Głównej ⑤

Analiza falowa nie daje stuprocentowej pewności co do konkretnego poziomu cenowego, ale pozwala wyznaczyć **strefę docelową**, w której z dużym prawdopodobieństwem zakończy się fala. Dla inwestora i tradera taka wiedza jest w pełni wystarczająca – umożliwia zawczasu zaplanowanie działań w sposób zdyscyplinowany i konsekwentny.

Znaleźliśmy się teraz w miejscu, w którym należy oszacować zasięg fali piątej. Spotyka się tu teoria wyznaczania zasięgu fali piątej (Część 2) oraz praktyka, która została opisana tutaj nieco wcześniej w Charakterystyce rynku Bitcoin.

Zachęcam Cię, byś spróbował(a) samodzielnie sprawdzić, jakie wartości wskazuje każda z tych metod w aktualnym układzie rynkowym. Takie ćwiczenie rozwija niezależność analityczną i pozwala lepiej zrozumieć zarówno mocne, jak i słabsze strony poszczególnych technik.

W przypadku mojej inwestycji w BTC, do oszacowania potencjalnego zasięgu fali piątej zdecydowałem się wykorzystać dwie techniki, które – moim zdaniem – najlepiej oddają specyfikę Bitcoina, szczególnie gdy stosowane są łącznie:

1. **Kanały Kennedy’ego**, a dokładniej kanał zakończenia „2–4 po 3” lub „2–4 po 1”, z uwagi na ich wyjątkową użyteczność przy wyznaczaniu naturalnych granic dynamiki impulsu w długoterminowym trendzie, zwłaszcza na skali logarytmicznej,
2. **Relacje Fibonacciego** – w modelu, w którym fala ⑤ ma długość Fibonacci proporcjonalną do odcinka (od początku fali ① do końca fali ③) odłożonego na końcu fali ④. Model ten sprawdził się w dotychczasowej historii notowań BTCUSD, co pokazałem w Charakterystyce rynku Bitcoin (Część 4, rozdział 4.2.5).

Kanał zakończenia Kennedy'ego dla fali Cykl I

Zaczynam więc od wyznaczenia kanału zakończenia „2–4 po 3” na wykresie BTCUSD Index (wybrałem ten rynek ze względu na najpełniejszą dostępną historię notowań). Wykres został przedstawiony w **skali logarytmicznej**, z uwagi na lepszą wizualizację długotrwałych trendów.

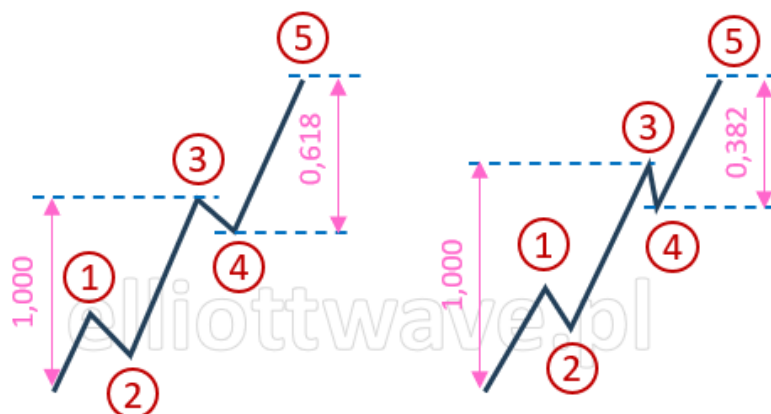
Wykres 4.60 – BTCUSD (1T). Kanał zakończenia Kennedy'ego.

Preferuję linię środkową kanału Kennedy'ego 2–4 po 3 jako bazowy cel fali ⑤. To pomocnicza linia tego samego kanału, która w praktyce Bitcoina często pełni rolę „osi” impulsu. W skali logarytmicznej lepiej reprezentuje procentowy charakter trendu, dlatego służy mi jako pierwszy target, a górna krawędź — jako cel rozszerzony przy wyraźnej akceleracji i potwierdzeniu struktury fal.

Projekcje Fibonacciego dla fali Głównej ⑤

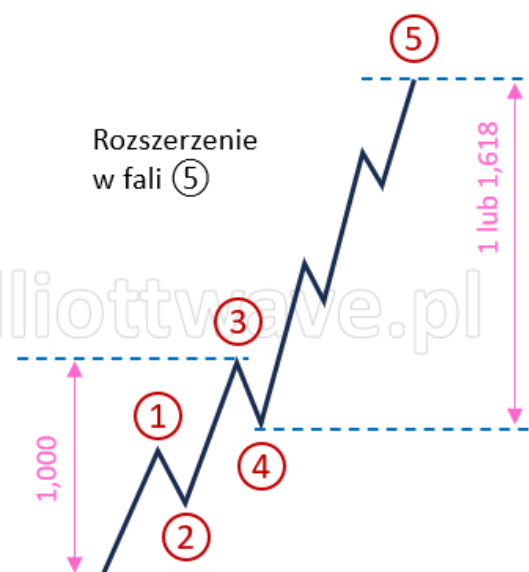
Aby przejść do wyznaczenia zasięgu fali Głównej ⑤, korzystam z relacji Fibonacciego (o których szczegółowo pisałem w Część 2, rozdział 1) oraz z opisanej tutaj nieco wcześniej Charakterystyki rynku Bitcoin.

Do obliczeń wykorzystuję popularne narzędzie wyznaczania poziomów dla relacji Fibonacciego.

Rysunek 4.9 – Typowy model relacji fal do prognozy zasięgu fali ⑤.

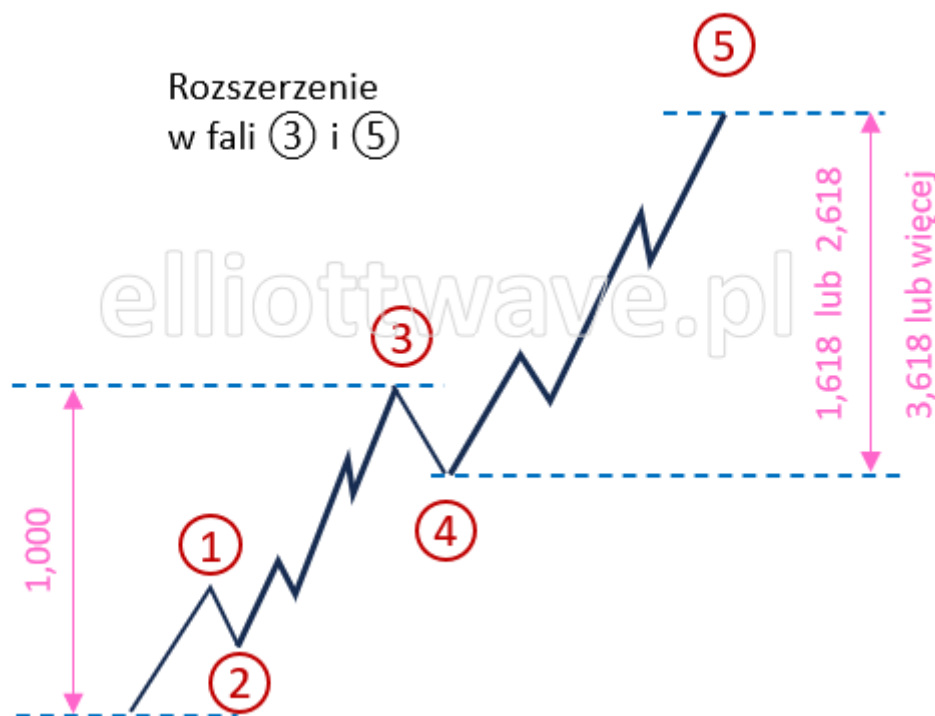
Na rynkach klasycznych poziom 61,8% często wystarcza jako prognoza zakończenia fali piątej. Gdy wydłużeniu ulega fala piąta w impulsie, wtedy relacja ta często ma wartość 100% lub 161,8%.

Rysunek 4.10 – Model relacji fal do prognozy zasięgu fali ⑤, przy jej wydłużeniu.

Jak pokazałem wcześniej w „Charakterystyce rynku BTC z 29.04.2019”, w przypadku Bitcoin’a wydłużeniu ulegają często zarówno fale trzecie jak i piąte, co prowadzi do spektakularnych, parabolicznych wzrostów w końcowych fazach cyklu Elliotta.

Do tej pory na rynku BTCUSD sprawdzały się relacje Fibonacciego takie jak 161,8%, 261,8%, również 361,8% czy 461,8%, a nawet większe. Przez analogię do standardowych schematów zasięgu fali piątej, pokusiłem się o sporządzenie takiego schematu dla rynku Bitcoin, przy wydłużeniu zarówno fali ③ jak i fali ⑤.

Rysunek 4.11 – Model relacji fal dla prognozy fali ⑤, przy wydłużeniu fali ③ i ⑤.

Dlatego w analizie BTCUSD modyfikuję klasyczny pomiar:

- wyznaczam odcinek od początku fali ① do końca fali ③,
- odkładam go od punktu zakończenia fali ④,
- a do oceny zasięgu fali ⑤ wykorzystuję **rozszerzoną siatkę Fibonacciego**, z naciskiem na większe współczynniki:
 - **100%** – jako wydłużenie minimalne,
 - **161,8%** – typowe wydłużenie,
 - **261,8%** – scenariusz paraboliczny.

Takie podejście lepiej oddaje specyfikę tego rynku, gdzie klasyczne proporcje (np. 61,8%) często okazują się zbyt płytkie i konserwatywne.

Uwaga: Pomiary Fibonacciego tylko na skali arytmetycznej!

- **Dlaczego?**

Relacje, proporcje i zniesienia Fibonacciego oparte są na **absolutnych różnicach cenowych**, a nie na procentowych zmianach.

- **Problem z logarytmem:**

Na wykresie logarytmicznym odległości pionowe odwzorowują procentowe zmiany ceny, a nie wartości bezwzględne. To prowadzi do zniekształceń.

Przykład: ruch z 1 000 → 2 000 USD (+1 000) i z 10 000 → 20 000 USD (+10 000) mają na skali logarytmicznej tę samą wysokość, choć realna różnica cenowa jest dziesięciokrotnie większa.

- **Konsekwencje:**

- siatka Fibonacciego narysowana na logarytmie wygląda inaczej niż w rzeczywistości,
- proporcje fal Elliotta zostają zaburzone,
- wnioski mogą być błędne i prowadzić do fałszywych prognoz.

Zasada praktyczna:

- Analizując fale Elliotta możesz używać logarytmu dla lepszej wizualizacji długoterminowych trendów, ale
- wszystkie pomiary Fibonacciego wykonuj na wykresie arytmetycznym.

Projekcje fali piątej dla relacji Fibonacciego.

Aby właściwie zmierzyć poziomy Fibonacciego muszę przejść na skalę arytmetyczną.

Krok 1

Wykres 4.61 — BTCUSD (1M). Wyznaczanie długości odcinka od początku fali Głównej ① do końca fali Głównej ③.

Najpierw odmierzam pełną długość ruchu obejmującego fale Główne ①–③. Następnie przenoszę siatkę Fibonacciego na koniec fali Głównej ④, aby prognozować potencjalny zasięg fali Głównej ⑤.